

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Національний університет "Києво-Могилянська академія"
Освітня програма	3890 Екологія та охорона навколишнього середовища
Рівень вищої освіти	Магістр
Спеціальність	101 Екологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Національний університет "Києво-Могилянська академія"
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	3890
Назва ОП	Екологія та охорона навколишнього середовища
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Магістр
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Воронова Наталія Валентинівна, Тесьолкіна Тетяна Сергіївна, Федонюк Тетяна Павлівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	18.01.2023 р. – 20.01.2023 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/2012-01-16-10-34-06/vidomosti-pro-samootsiniuvannia-osvitno-naukovykh-program
Програма візиту експертної групи	https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/2012-01-16-10-34-06/vidomosti-pro-samootsiniuvannia-osvitno-naukovykh-program

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітня програма відповідає критеріям акредитації. Загальні враження від ОП позитивні, освітній процес здійснюється результативно і якісно, у комфортних для НПП і здобувачів умовах, з використанням достатнього лабораторного та допоміжного обладнання. Підготовка магістрів ведеться з врахуванням тенденцій спеціфіки закладу, його історичних традицій, та враховує ведення екології у регіоні та країні. Цілі освітньої програми відповідають місії та стратегії ЗВО, цінностям та стратегічним напрямкам розвитку НаУКМА. ОНП уможливує досягнення заявлених цілей і програмних результатів навчання, має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за більшістю підкритеріїв, однак потребує посилення роботи у напрямку забезпечення висвітлення інформації на сайті та регулярного залучення стейкхолдерів до процесу оновлення ОНП. Здобувачі вищої освіти задоволені якістю навчання за ОНП, мають доступ до вільного вибору дисциплін та сертифікатних програм, які надають їм переваги на ринку праці. Під час дистанційного візиту ЕГ було перевірено достовірність інформації, наданої у Відомостях про самооцінювання, та здійснено перевірку наявності відповідної документації, що дало можливість зробити висновок про достатню відповідність якісного рівня організації освітніх процесів. Наявні зауваження не носять системного характеру та можуть бути усунені протягом короткого періоду. Освітній процес відбувається в повному обсязі відповідно до законодавства щодо вищої освіти. Матеріально-технічне забезпечення відповідає сучасним вимогам. Викладацький склад має відповідний рівень кваліфікації, високий відсоток докторів наук і професорів та вагомий науковий здобуток. Тісні зв'язки зі стейкхолдерами забезпечують практичну підготовку та працевлаштування випускників. Різноманіття форм і методів викладання, застосування елементів англійської при викладанні деяких ОК та оновлення певних компонентів згідно з сучасними викликами та на основі наукових досліджень, дозволяє надавати здобувачам актуальну інформацію, яка відповідає сучасному ринку праці. Позитивною є практика прийняття конкретних рішень щодо підвищення кваліфікації НПП, за результатами опитування здобувачів вищої освіти. Унормована відповідними положеннями політика академічної доброчесності та навчально-методичного забезпечення ОК, зрозумілість процедури поточного і підсумкового контролю здобувачами ступеня вищої освіти, процедури визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти. На підставі чого можна констатувати, що ОП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають критеріям Додатка до Положення про акредитацію освітніх програм, з недовіками, що не є суттєвими.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

ОНП є унікальною в Україні з огляду на підготовку фахівців-екологів, здатних супроводжувати виробничі процеси, забезпечувати імплементації загальнонаціональних екологічних стратегій тощо. Цілі ОНП та ПРН мають чітко виражений загальнонаціональний і регіональний контекст. Зміст ОНП відповідає Стандарту та сформований відповідно до Національної рамки кваліфікацій. Освітні компоненти становлять логічну взаємопов'язану систему. ОНП забезпечує набуття загальних та спеціальних (професійних) компетенцій та ПРН. Практична підготовка здобувачів освіти тісно реалізується у співпраці з роботодавцями, що дозволяє набутти здобувачам професійних навичок. Сильними сторонами ОНП є наявність чітких процедур і правил, доступних учасникам освітнього процесу, розміщених на вебсайті, які застосовуються на практиці. Правила приймання не містять дискримінаційних положень. Питання визнання результатів навчання чітко визначені у нормативних документах НаУКМА, та успішно реалізовані на програмах академічної мобільності здобувачів. Здобувачі вищої освіти мають доступ до вільного вибору дисциплін та сертифікатних програм, які надають їм переваги на ринку праці. Тісні зв'язки зі стейкхолдерами забезпечують практичну підготовку та працевлаштування випускників. Різноманіття форм і методів викладання, застосування елементів англійської при викладанні деяких ОК та оновлення деяких компонентів згідно з сучасними викликами, дозволяє надавати здобувачам актуальну інформацію, яка відповідає сучасному ринку праці. Унормована відповідними положеннями політика академічної доброчесності та навчально-методичного забезпечення ОК, зрозумілість процедури поточного і підсумкового контролю здобувачами ступеня вищої освіти. Забезпечення прозорого механізму приймання на роботу за контрактом НПП та запрошення для роботи за сумісництвом знаних в Україні науковців, професіоналів практиків та іноземних викладачів, значно підвищують конкурентоздатність на сучасному ринку праці випускників ОНП. ЕГ відзначає наявність потужного бібліотечного фонду, цифрового репозитарію та вільний доступ до наукометричних баз. Освітнє середовище в ЗВО, зокрема, на ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» є безпечним для всіх учасників освітнього процесу, а також дозволяє задовольнити інтереси здобувачів вищої освіти. Для безперебійної роботи НаУКМА має облаштовані аудиторії для здобувачів та НПП. В умовах дистанційного навчання позитивним аспектом є наявність електронної наукової бібліотеки, використання неформальних каналів для комунікації зі здобувачами. Здобувачам надається достатня освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка. НаУКМА демонструє політику відкритості та прозорості. Усі внутрішні документи, що регулюють діяльність освітнього процесу у ЗВО є зрозумілими та чіткими. Інформація про ОНП (включаючи її цілі, ПРН та ОК) є правдивою та доступною для всіх зацікавлених сторін. Наявний активний зворотний зв'язок щодо обговорення проєкту ОП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

1. ОНП затверджена у 2016 році, тому відповідність її структури сучасним тенденціям розвитку галузі викликає сумніви. Рекомендовано: гаранту ОНП проаналізувати аналогічні ОП та врахувати кращі практики під час

оновлення. 2. ЕГ встановлено участь стейкхолдерів у оновленні змісту ОК, однак формальних ознак долученості їх до перегляду не зафіксовані. Рекомендовано робочій групі до перегляду та оновлення ОНП включати всі категорії стейкхолдерів. 3. Програми фахового випробування недостатньо враховують особливості ОНП, використовуються посилення на застарілі літературні джерела. Рекомендовано голові приймальної комісії забезпечити оновлення програм вступних іспитів до початку нової вступної кампанії. 4. Відмічено недостатнє використання усіх можливостей платформи дистанційного навчання DistEdu. Рекомендовано: керівництву НаУКМА забезпечити навчання НПП щодо користування DistEdu та до початку наступного навчального року запровадити її використання для контролю поточної та підсумкової успішності здобувачів ВО. 5. Формування загального рейтингу успішності здобувачів ВО не враховує результати їх позанавчальної діяльності. Рекомендовано, керівництву НаУКМА спільно з органами студентського самоврядування до початку нового навчального року забезпечити розробку і впровадження Положення щодо врахування результатів позанавчальної діяльності у формування загального рейтингу успішності здобувачів. 6. Силабуси деяких ОК містять застарілу та російськомовну літературу. Рекомендовано: до початку наступного навчального року переглянути силабуси з урахуванням зауважень ЕГ. 7. Гарант та НПП недостатньо ознайомлені з результатами опитувань здобувачів щодо якості освітнього процесу. Рекомендовано центру забезпечення якості освіти проводити аналіз результатів опитування здобувачів ВО за ОНП, результати якого доводити до гаранта ОП. 8. На сайті не представлено інформацію щодо професійної активності НПП. Рекомендовано завідувачу кафедри екології розмістити необхідну інформацію у вільному доступі. 9. На сайті відсутня інформація щодо графіку освітнього процесу, з деталізацією для кожної ОП, форми навчання, теоретичної, практичної складової та канікул. Не оприлюднені в вільному доступі навчальні та робочі плани ОП. Рекомендовано гаранту розмістити необхідну інформацію у вільному доступі. 10. Слабкою стороною є неформалізований підхід до процедур перегляду ОП та недостатнє реагування підрозділів забезпечення якості освіти НаУКМА на регулярність перегляду ОП. Рекомендовано гаранту ОП в термін до 01 березня 2023 року оновити ОНП відповідно до зауважень та пропозицій стейкхолдерів, керівництву НаУКМА модернізувати підходи до контролю за процедурами перегляду ОП у термін до початку 2023-2024 н.р." 11. Відмічено несистемний характер проведення анкетувань здобувачів, випускників та роботодавців. Рекомендовано гаранту ОП забезпечити проведення систематичних опитувань, що стосуються ОП, в термін до кінця 2023 н.р.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

Цілі ОНП полягають у забезпеченні здобувачів вищої освіти комплексом компетентностей, необхідних для застосування у майбутній професійній діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування. Особливістю програми є те, що вона побудована на принципах Liberal Arts Education, за прикладом закладів вільних мистецтв США, які зазвичай заохочують високий рівень взаємодії студента з викладачем, наставництвом та співпраці. Програма побудована у відповідності до принципів та традицій закладу освіти та, безумовно, відповідає місії закладу. Вона передбачає формування високоосвічених, національно свідомих, чесних, небайдужих та творчих людей, здатних незалежно мислити і відповідально діяти згідно з принципами добра та справедливості, для розвитку відкритого і демократичного суспільства (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/pryznachennia-ta-misiia>). Під час зустрічі з фокус-групою "Адміністрація", Михайло Винницький зазначив, що в першу чергу, ми готуємо "Людей". Цілі ОНП цілком корелюють із Стратегією розвитку НаУКМА (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/stratehiia-rozvytku>), яка передбачає проведення реформування та удосконалення в усіх ключових сферах реалізації ОНП: освіта, наука, міжнародність, управління, фінанси. Зміст пунктів цих розділів прямо та опосередковано передбачають подальше вдосконалення усіх складових реалізації ОНП (наприклад, розділ "Наука" включає пункт "Наукові дослідження здійснювати за пріоритетними напрямками, враховуючи потреби суспільства і науковий потенціал університету, розвиваючи міждисциплінарність та інноваційність у природничих... науках" тощо)

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Освітня програма враховує регіональні та національні потреби щодо вирішення екологічних проблем промислового виробництва, утилізації відходів, імплементації екологічних стратегій в рамках міжнародної співпраці. Насиченість регіону промисловими вузлами та агломераціями потребують значної кількості фахівців та потребує науково-

обґрунтованого екологічного забезпечення її ефективного функціонування. Відповідно до цілі ОНП передбачається, що основними місцями працевлаштування магістрів з кваліфікацією «Магістр екології (екологія та охорона навколишнього середовища)» є виробничі підприємства усіх галузей промисловості, консультативно-сервісні організації в Україні та за кордоном, науково-дослідні установи, державні природоохоронні установи, громадські організації тощо. У формуванні, удосконаленні та реалізації програми приймають участь і враховуються позиції та потреби різних груп стейкхолдерів через їх залучення до різних видів комунікацій. Факти участі роботодавців у освітньому процесі підтверджені і у ході онлайн-інтерв'ю з фокус-групами «Здобувачі» та «Роботодавці», які відмічали наявність регулярних зустрічей та оновлення змісту окремих освітніх компонент. На запит ЕГ була надана електронна копія протоколу засідання вченої ради Факультету природничих наук щодо затвердження змін до освітніх програм і робочих навчальних планів за участю студентів (Відповідь на запит ЕГ: четвер, 19 січня 2023 р. о 13:01:35), а також Протокол №2 засідання кафедри екології від 26.02.2020 р. щодо зустрічі здобувачів з представниками довкілляного сектору, під час якої випускниками та роботодавцями було висловлено пропозиції щодо оновлення змісту освітніх компонент освітніх програм кафедри (Відповідь на запит ЕГ: четвер, 19 січня 2023 р. о 13:01:35). Представники студентського самоврядування під час онлайн-зустрічі відмічали деяку «відірваність» їх діяльності від перегляду ОНП.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі ОП та ПРН визначені з урахуванням тенденцій розвитку галузі в умовах загострення екологічної ситуації внаслідок війни та необхідності забезпечення сталого розвитку. На Київщині сконцентрована велика кількість підприємств різних галузей економіки, є багато проблем пов'язаних з наслідками бойових дій та гостро стоїть проблема збереження і розширення природоохоронних територій. Зважаючи на це, компетентності, отримані здобувачами за цією ОНП, дозволяють досягнути поставлених цілей та бути конкурентоспроможними на ринку праці. ОНП має чітко виражений загальнонаціональний та регіональний контекст. Представники фокус-групи "Роботодавці" відзначали, що у регіоні існує брак висококваліфікованих фахівців з екології. ОП є унікальною в Україні з огляду на підготовку фахівців з поглибленими знаннями щодо аспектів регіональної та національної екології, на яких на ринку праці існує стабільний попит. В ОНП було враховано основні принципи роботи європейських ЗВО і наукових установ: був врахований досвід ЗВО України та закордону. Однак, слід зазначити, що власне ОНП затверджена 2016 року, та її структура переглядалася доволі давно. Натомість, НПП наполягали на тому, що оновлення відбувалось переважно за змістом окремих ОК згідно останніх тенденцій науки і техніки, що цілковито підтверджується змістом силабусів, оновленими списками літератури та власними публікаціями та напрацюваннями НПП.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

ОНП затверджена у 2016 році, однак за структурою та змістом вона відповідає Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань – 10 Природничі науки спеціальності 101 Екологія (затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 № 1066.). Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями (6 – бакалаврський, 7 – магістерський) (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>). Загальні та фахові програмні компетентності, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, розроблені у відповідності положень Національної рамки кваліфікацій. Компетентності випускника відображають погляд роботодавців на освітню та професійну підготовку потенційного працівника. Відповідно, магістерський рівень освіти (сьомий кваліфікаційний рівень) передбачає здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Інтегральна компетентність включає здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає здійснення інновацій, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов. ЗК забезпечуються за рахунок обов'язкових компонент. ПРН за ОНП «Екологія та охорона НС» випускники досягають при вивченні дисциплін навчального плану та під час практичної підготовки. Результати навчання програмним компетентностям корелюють з ПРН за ОП, що підтверджує матриця відповідності програмних компетентностей. Визначені Академією власні фахові компетентності та програмні результати навчання відповідають Стандарту зі спеціальності «Екологія» та включають додакову компетентність "Здітність застосовувати методологію викладання екології у вищих навчальних закладах".

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

ОНП є унікальною в Україні з огляду на підготовку фахівців-екологів, здатних супроводжувати виробничі процеси, забезпечувати імплементації загальнонаціональних екологічних стратегій тощо. Цілі ОНП та програмні результати навчання мають чітко виражений загальнонаціональний і регіональний контекст. Зміст ОНП відповідає Стандарту та сформований у відповідності до Національної рамки кваліфікацій.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

1. ОНП затверджена у 2016 році, тому відповідність її структури сучасним тенденціям розвитку галузі викликає певні сумніви. Рекомендовано: проаналізувати аналогічні освітні програми останніх років у регіоні та за кордоном, та врахувати кращі їх практики під час оновлення. 2. Експертною групою встановлено участь стейкхолдерів у оновленні змісту освітніх компонент, однак регулярну долученість їх до перегляду власне змісту та структури ОНП не встановлено. Рекомендовано до перегляду та оновлення ОНП включати усі категорії стейкхолдерів, через щорічну регулярну участь їх у засіданнях профільної кафедри.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОНП є унікальною в Україні з огляду на підготовку фахівців екологічного спрямування. В ОНП чітко встановлені цілі і завдання, які відповідають другому освітньому рівню вищої освіти. Підготовка магістрів ведеться з врахуванням тенденцій специфіки ведення екології у регіоні. Структурні складові ОНП націлені на досягнення результатів навчання у відповідності до Національної рамки кваліфікацій. У цілому ОНП та освітня діяльність за цією програмою відповідають визначеному критерію. ОНП уможливує досягнення заявлених цілей і програмних результатів навчання, має достатній рівень узгодженості з якісними характеристиками за більшістю підкритеріїв, однак потребує посилення роботи у напрямку забезпечення регулярного залучення стейкхолдерів до процесу оновлення ОНП. Виходячи з релевантності викладеної інформації та підтверджуючих її фактів, питомої ваги окремих підкритеріїв у генеруванні підсумкової оцінки, можна зробити висновок щодо відповідності ОНП Критерію 1.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Зміст ОП в частині обсягу навчального навантаження враховує вимоги ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» та відповідного вимог до обсягу освітньо-наукової програми Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня за спеціальністю 101 «Екологія» (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1066) і складає 120 кредитів ЄКТС. Близько 54 % обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення результатів навчання за спеціальністю, визначених стандартом вищої освіти (згідно вимог стандарту – мінімум 35 %). Випускникам ОП «Екологія та охорони навколишнього середовища», присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр екології (екологія та охорона навколишнього середовища)», що відповідає сьомому рівню НРК України. Загальний обсяг обов'язкових дисциплін ОП складає 65 кредитів ЄКТС (54 % від загального обсягу ОП у кредитах ЄКТС), а обсяг вибіркових дисциплін – 35 кредитів ЄКТС (29.1 % від загального обсягу ОП у кредитах ЄКТС), та 20 кредитів ЄКТС відведено на виконання магістерської роботи.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

ОНП є логічно структурованою, ОК, включені до ОНП, пов'язані між собою, формують узгоджену послідовність навчання та в цілому дозволяють забезпечити формування визначених ПРН, хоча і потребують певного доопрацювання, зокрема у ОП 2016 р. відсутня структурно-логічна схема, однак у проекті ОНП 2023 вона вже з'явилася. У ОП наявні спеціалізації "Екосистемологія" та "Екологічна політика та управління..."; які доцільно упростити з метою забезпечення можливостей здобувачів більш широкого спектру обрання тем магістерських робіт. У ОП Ко5 та ПР7 "Здатність спілкування державною та іноземною мовами" забезпечується ОК 01 "Англійська мова"

та ВК "Управління природними ресурсами" (у цій же компетентності ПР 11 "Уміти використовувати сучасні інформаційні ресурси"), що здається не цілком логічним. У матриці ОК 14 і ОК 15 - одна дисципліна "Екологічне планування та екологічні проекти". Незрозуміло, яку ж компетентність та ПР забезпечує реальна ОК 15 - практична підготовка. К19 та ПР 22 забезпечуються лише ВК 12 та ВК10. У ОП одразу включені вибіркові компоненти та практична підготовка, що формально обмежує вибір здобувачів. Однак, інтерв'ю з цією фокус-групою підтвердили факт реального вибору освітніх компонент через систему закладу САЗ згідно Порядку запису студентів на вибіркові дисципліни за допомогою системи автоматизованого запису. У здобувачів є можливість вибору дисциплін з інших ОП закладу. Запис студентів у групи та корекція їх індивідуальних навчальних планів передбачає ознайомлення з розкладом занять, далі студенту надається можливість записатися в обрану групу з дисциплін свого індивідуального плану, а також переводитися з однієї групи до іншої для вивчення вибірових дисциплін. Якщо на цьому етапі студент не запишеться в жодну групу, тоді група буде вибрана автоматично. За рекомендацією кафедри та погодженням здобувачів їх ОП включали блок "Зелений бізнес". На запит ЕГ надані варіанти індивідуальних планів здобувачів, які обирали дисципліни інших освітніх програм, що реально підтверджує можливості здобувачів щодо формування індивідуальних освітніх траєкторій (Відповідь на запит ЕГ: вівторок, 17 січня 2023 р. о 13:42:58). Крім того, дана система вибору передбачає можливості формування Сертифікатних програм (<https://www.ukma.edu.ua/ects/index.php/2012-12-10-08-07-16>), які дозволяють здобувачам отримати спеціальний Сертифікат закладу. Незважаючи на вищезазначені неточності при формуванні ОП, забезпечення ПРН у здобувачів є досяжними за рахунок вибору відповідних методів та форм навчання, що було виявлено під час огляду змісту силабусів, змістовного наповнення курсів у системі дистанційного навчання DisEdu та інтерв'ю зі студентами, випускниками та викладачами.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Освітні компоненти ОП в більшій мірі відповідають предметній області, визначеній Стандартом вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти за спеціальністю 101 Екологія. Усі обов'язкові освітні компоненти циклів спрямовані на здобуття фахових компетентностей за спеціальністю «Екологія». Частина вибірових компонент, особливо тих, що складають так званий "Педагогічний блок", включають ВК09, ВК10, ВК11, ВК12, ВК14 слабо корелюють зі спеціальністю. Освітня програма, що акредитується, зосереджена на підготовці екологів для підприємств регіону, які зможуть здійснювати оцінку впливу на довкілля. Для забезпечення досягнення відповідних ПРН використовуються релевантні методи та інструменти навчання, в тому числі програмні продукти.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Інструментами формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів за даною ОНП є вибіркові дисципліни, тематика кваліфікаційних робіт. ОНП та навчальний план містить дисципліни вільного вибору. В ОНП дотриманий відсоток індивідуального вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством. Навчальним планом передбачено дисципліни циклу професійної та практичної підготовки та дисципліни вільного вибору студента. Обрання здобувачами вибірових дисциплін регулюється "Положенням про організацію освітнього процесу в НаУКМА" (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/825-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-naukma); "Положенням про сертифікатні програми в НаУКМА" (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/816-polozhennia-pro-sertyfikatni-prohramy-v-naukma), "Порядком запису студентів на вибіркові дисципліни за допомогою системи автоматизованого запису" (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/570-poriadok-zapysu-studentiv-na-vybirkovi-dystsypliny-za-doromohoju-systemy-avtomatyzovanoho-zapysu). Вибір дисциплін здійснюється через систему автоматизованого запису САЗ. Також здобувачі мають можливість обирати дисципліни з інших ОНП. Однак, у ОНП блок вибірових навчальних дисциплін та практики включає 15 вибірових компонент, які, по суті, є визначеними для здобувачів ОНП за рекомендацією кафедри, а відтак є неточності у оформленні ОНП, які слід усунути у найкоротші терміни.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП та навчальний план передбачають практичну підготовку в обсязі 16 кредитів ЄКТС, серед яких різні види практики. Практична підготовка здобувачів освіти забезпечується через практику профільну (ОК15) – 3 кредити ЄКТС, яка включена в перелік обов'язкових (нормативних) компонент, та практику педагогічну (ВК14) – 3 кредити ЄКТС та практику виробничу (ВК15) – 10 кредитів ЄКТС, які включені у перелік вибірових компонент. Практична підготовка не внесена до матриці відповідності програм компетентностей результатам навчання та навчальним дисциплінам (Таблиця Б), тому неможливо визначити, які компетентності та ПРН забезпечують ці ОК. За запитом ЕГ була надана Програма профільної практики та декілька звітів з практики, які містять чіткий перелік видів діяльності здобувачів на практиці, так критеріїв оцінювання за видами діяльності. Практична підготовка здобувачів освіти тісно пов'язана зі співпрацею з роботодавцями, що дозволяє набути професійних навичок

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills) упродовж всього періоду навчання через реалізацію освітніх компонентів. Важливу роль у формуванні soft skills відіграє корпоративна угода (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/spilnoti/students-life/4210-korporativna-uhoda>). Соціальні навички також формуються під час проведення семінарських та практичних занять в процесі виконання робіт, спілкування студентів під час дискусій, взаємного оцінювання, обговорення планів та результатів експериментальної роботи, взаємин студентів в межах тимчасових груп, які створюються під час лабораторних та семінарських занять. Участь студентів у студентських наукових товариствах і гуртках різного напрямку сприяє розвитку соціальних навичок. На запит ЕГ було надано Протокол №2 засідання кафедри екології від 26.02.2020 р. щодо зустрічі здобувачів з представниками довкільного сектору (Відповідь на запит ЕГ: четвер, 19 січня 2023 р. о 13:01:35). Представниками фокус-групи «Здобувачі» підтверджено факт їх регулярних зустрічей. Окрім цього, до ОП у якості вибіркового компонент «Педагогічного блоку» включені дисципліни «Педагогіка вищої школи», «Загальна психологія», «Екологічне партнерство», «Педагогічна психологія» та «Практика педагогічна», які забезпечують формування у здобувачів вищої освіти соціальних навичок (soft skills).

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

На даний момент професійний стандарт зі спеціальності «Екології» відсутній.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Навчальне навантаження здобувачів та співвідношення годин аудиторних занять і самостійної роботи визначається «Положенням про організацію освітнього процесу в НаУКМА» (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/825-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-naukma). Обсяг ОНП реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів, та є відповідним для досягнення цілей і програмних результатів навчання. Співвіднесення обсягу освітніх компонентів ОНП з фактичним навантаженням студентів розраховується в кредитах ЄКТС. Кількість годин аудиторного навантаження – 10 годин у кредиті відповідно до п.3.8 Методичних вимог до структури та змісту навчальних планів в НаУКМА (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/1477-metodychni-vymohy-do-struktury-ta-zmistu-navchalnykh-planiv-v-naukma) 20 годин кожного кредиту відводиться на самостійну роботу студента. Тижневе аудиторне навантаження не може перевищувати 24 години.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

За даною ОНП підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Освітні компоненти становлять логічну взаємопов'язану систему. ОП забезпечує набуття загальних та спеціальних (професійних) компетенцій та програмних результатів навчання. Практична підготовка здобувачів освіти тісно пов'язана зі співпрацею з роботодавцями, що дозволяє набути професійних навичок.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Структура ОНП потребує перегляду та доопрацювання. З 2016 року ОНП не змінювалася. У ОНП визначені спеціалізації: екосистемологія та екологічна політика та управління, які доцільно упростити. Доцільно структурно-логічну схему вивчення дисциплін у ОНП та послідовність засвоєння освітніх компонентів візуалізувати.

Пояснювальну записку ОНП привести у відповідність до Порядку запису студентів на вибіркові дисципліни за допомогою системи автоматизованого запису та вилучити конкретні вибіркові компоненти з освітньої програми. Практичну підготовку вилучити з блоку вибіркових компонент. Привести у відповідність матрицю відповідності програмних компетентностей результатам навчання та навчальним дисциплінам, зокрема забезпечити отримання загальних та спеціальних фахових компетентностей за рахунок обов'язкових компонент ОНП.

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів, сам перелік обов'язкових та вибіркових освітніх компонентів відповідають вимогам законодавства щодо навчального навантаження для освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти та Стандарту освіти за спеціальністю 101 Екологія. Недоліки, представлені у звіті, носять методологічний характер можуть бути усунуті найближчим часом, якщо внести зміни у ОНП та навчальний план.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

На офіційному веб-сайті НаУКМА <https://vstup.ukma.edu.ua/> в розділі "Вступ до Могилянки", "Магістр" розміщено інформацію про ОП «Екологія та охорона навколишнього середовища» за рівнем вищої освіти «Магістр». Правила прийому на навчання за ОНП в 2022 є чіткими, зрозумілими, деталізованими та не містять дискримінаційних положень (<https://vstup.ukma.edu.ua/official-documents/admission-rules>). Вони визначають порядок та умови вступу, необхідний перелік документів для здобуття ступеня магістр, етапи вступної кампанії, організацію і проведення конкурсного відбору, обчислення конкурсного балу та ін. Також, на сайті представлені форма мотиваційного листа, список сертифікатних програм, програми фахових вступних випробувань, програма індивідуальної співбесіди з англійської мови, обсяг конкурсних пропозицій, вартість навчання, відповіді на актуальні питання, перелік стипендій тощо.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Відповідно до Правил прийому, вступ на ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» здійснюється на конкурсній основі для осіб, які здобули вищу освіту першого (бакалаврського), другого (магістерського) ступеня та ОКР спеціаліста. Для вищезазначеної спеціальності при вступі враховуються результати фахового іспиту при вступі на місця державного замовлення, результати розгляду мотиваційних листів при вступі на місця за кошти фізичних та/або юридичних осіб; або результати вступного іспиту для іноземців з фаху. Програма фахового вступного випробування розміщені на сайті (<https://vstup.ukma.edu.ua/entrance-examination-program?level=MASTER>). У 2022 році вступне випробування проводилося дистанційно з паралельною онлайн присутністю вступника під час проходження іспиту на платформі Microsoft Teams з обов'язково увімкненою камерою. Фахове вступне випробування за спеціальністю 101 «Екологія» має за мету з'ясування рівня професійних компетенцій, теоретичних знань і практичних навичок абітурієнтів з базових біологічних та екологічних дисциплін («Біологія», «Ботаніка», «Зоологія», «Екологія»), визначення їхньої готовності до засвоєння відповідної освітньої програми магістерського рівня. Фахове вступне випробування за спеціальністю 101 «Екологія» проводиться у формі письмового екзамену. Абітурієнти при цьому опрацьовують три питання: два теоретичних та практичне завдання (кейс). Критерії оцінювання вказані у програмі. Максимальна кількість балів на проведення підсумкового контролю в формі письмового екзамену - 200. У програмі вступного фахового випробування використані посилання на застарілі літературні джерела. Також, правила прийому та програми фахового випробування відображають переважно загальні знання в екології, однак слабо враховують особливості ОНП, а саме регіональний аспект, що полягає у проблемах урбанізованих територій, великому техногенному навантаженні та наслідках військових дій.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, у ЗВО регулюється документами «Положенням про організацію освітнього процесу в НаУКМА» (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normativna-baza-naukma/63-dokumenty-iz-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu?start=10); 2), «Положенням про порядок участі у програмах міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти» (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/1450-polozhennia-pro-poriadok-uchasti-u-prohramakh-mizhnarodnoi-akademichnoi-mobilnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity)». Дані положення знаходяться у вільному доступі на веб-сайті університету та доступні для всіх учасників освітнього процесу. Процедуру визнання результатів навчання за програмами академічної мобільності регламентує розділ 5 «Положення про порядок участі у програмах міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти». На ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» двоє студентів другого року навчання наразі перебувають на програмах академічної мобільності Еразмус+ (Софія Осіпова у Бранденбургському Технічному університеті (Німеччина) та Леонід Нечипоренко у Гронінгенському університеті (Нідерланди)). У відповідності до положень закладу Леоніду Нечипоренко перезараховано 25 кредитів ЄКТС.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відбувається згідно з «Положенням про порядок та процедуру визнання в Національному університеті "Києво-Могилянська академія" результатів навчання, здобутих через неформальну або інформальну освіту» (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/1863-polozhennia-pro-poriadok-ta-protseduru-vyznannia-rezultativ-cherez-neformalnu-osvitu). Процедуру визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентують розділи 2-3 зазначеного вище положення. Визнання результатів у неформальній та інформальній освіті для освітньо-наукових програм можливе в обсязі, що не перевищує 6% від загального обсягу годин за ОНП. Валідація результатів навчання передбачає обов'язкові етапи подання, розгляду документів, визначає форми і строки проведення атестації для визнання результатів навчання. Процедура, критерії визначені ЗВО для визнання результатів навчання отриманих у неформальній освіті гарантують надійність визнання результатів навчання. Практика визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті на ОНП відсутня.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

У контексті відповідності критерію 3 сильними сторонами ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» є наявність чітких процедур і правил прийому на навчання, визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, неформальної та інформальної освіти. Вони доступні учасникам освітнього процесу, розміщені на веб-сайті та застосовуються на практиці. Правила прийому не містять дискримінаційних положень. Питання визнання результатів навчання чітко визначені у нормативних документах НаУКМА, та успішно реалізовані на програмах академічної мобільності здобувачів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Програми фахового випробування відображають переважно загальні знання в екології, однак слабо враховують особливості ОНП, а саме регіональний аспект, що полягає у проблемах урбанізованих територій, великому техногенному навантаженні та наслідках військових дій. У програмі вступного фахового випробування використані посилання на застарілі літературні джерела. Рекомендовано їх оновлення та перегляд з урахуванням сучасних тенденцій та проблем екології у регіоні.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Сильними сторонами за ОНП є наявність та імплементація процедур визнання результатів навчання і вільного доступу до програми. Представлено достатній рівень узгодженості усіх підкритеріїв за якісними характеристиками. Враховуючи вищезазначене, освітня діяльність за ОНП за критерієм 3 відповідає рівню В з недоліками, що можуть

бути усунуті за короткий період, а саме: регулярний перегляд програми вступного фахового випробування та її оновлення до початку вступної кампанії 2023 року.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Дистанційне навчання здійснюється через платформу DistEdu (<https://distedu.ukma.edu.ua>), доступ до якої мають учасники освітнього процесу. ЕГ з її наповненням ознайомила під час зустрічі з фокус-групою "Адміністративний персонал і представники допоміжних підрозділів" в режимі демонстрації керівником центру електронної освіти Подденежним О. У воєнний час у закладі передбачено використання великої кількості дистанційних платформ, діяльність яких унормована відповідним наказом (<https://cutt.ly/T9lqyZF>). Вони забезпечують можливість проведення асинхронних занять. У освітньому процесі застосовуються такі форми навчання: навчальні заняття (лекція; семінарське, практичне, індивідуальне заняття, консультація, офісна зустріч); індивідуальні завдання; самостійна робота студента; практична підготовка; контрольні заходи). Викладання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу, зустрічі зі здобувачами підтвердили задоволення освітнім процесом. Навчальні заняття проходять в інтерактивному форматі з використанням різних методів (дискусія, круглий стіл, ділова гра, тематична зустріч, розв'язання ситуаційних задач, візне заняття). Самостійна робота студентів передбачає опанування науково-методичних джерел фахової спрямованості та виконання індивідуальних та командних проєктів, розв'язання бізнес-кейсів. Анонімне опитування здійснюється через сервіс <https://qa.ukma.edu.ua/?> та передбачає можливість повідомити про факти тиску (лінк на час проведення експертизи не активний). Але на сайті оприлюднені аналізи опитування здобувачів за 2018-2020 рр. (https://www.ukma.edu.ua/images/docs/QA/QA_final_results_march_2020.pdf), в цьому варіанті проаналізувати фітбек за даною ОНП неможливо, а лише за спеціальністю вцілому. Викладачі мають право визначати зміст навчальних дисциплін, обирати методи навчання, що забезпечується низкою положень. Адміністрування ОНП не передбачає втручання у формування програм дисциплін, форм і способів роботи з магістрами. Відкритість обговорення проблемних моментів формують атмосферу толерантності й довіри. Також, відповідність методів навчання і викладання магістрів принципам академічної свободи полягає у можливості автоматизованого вибору дисциплін на сервісі САЗ; навчання за програмами міжнародної та національної академічної мобільності; виборі тематики та методів дослідження; обрання сертифікатних програм. Центр підвищення кваліфікації викладачів організовує тренінги, зустрічі та курси для професійного розвитку й підвищення кваліфікації НПП, інформація на сайті оприлюднена за 2017-2020 роки. Цікавою практикою є конкретне застосування практичних рішень за результатами опитування здобувачів ВО. А саме, якщо НПП набирає 3,5 бали, йому рекомендується пройти підвищення кваліфікації та покращити свою педагогічну майстерність, а також щорічно обирається кращий НПП. На думку ЕГ, необхідно з детальними результатами рейтингування знайомити гаранта ОНП і крім якості викладання, аналізувати відповідність ліцензійним вимогам.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Робочі програми та силабуси не оприлюднені на сайті, є загальна інформація по кожній ОК (<https://www.ukma.edu.ua/ects/index.php/2011-11-13-16-43-44/109-2018-06-13-06-45-22/eions/242-2018-11-01-08-57-31>). ЕГ встановлено, що у навчальному процесі використовується платформи DistEdu (<https://distedu.ukma.edu.ua>) для розміщення навчально-методичних матеріалів, на ній викладено виключно теоретичні відомості. Однак, вона не використовується для проведення тестувань, різних видів завдань, а відповідно не ведеться облік поточного оцінювання здобувачів вищої освіти. З інтерв'ю з НПП встановлено, що здобувачі можуть дізнатися свої результати виключно при індивідуальному зверненні до викладача. Силабуси розміщені в цьому ж корпоративному середовищі, оновлені вони були у 2021 році, в них наводиться інформація щодо порядку та критеріїв оцінювання ОК. Слабкою стороною є відсутність контактної інформації з НПП (мобільні телефони, адреси пошти), хоча при зустрічах зі здобувачами вищої освіти зазначалось, що комунікація здійснюється через групи у Вайбері та інших месенджерах. У силабусах наявні російськомовні джерела літератури. Наприклад, в ОК Екологічна токсикологія не містить контактної інформації про викладача та в переліку є посилання на російськомовну літературу (Куценко С. А. (2004). Основи токсикології, Санкт-Петербург: ООО «Издательство Фолиант», Рихтер А. А. (2001). Введение в экологическую токсикологию: учебное пособие. Ялта: ЯИМ, 250 с. • Сні Н. Ф. Реймерс, Природопользование. Словарь-справочник, М. «Мысль», 1990, 638 с.720 с.). В ОК "Екологічна інженерія" та "Геоінформаційні системи" теж проблема з наявністю посилань на російськомовні джерела та застарілі вимоги щодо її оформлення. Сильною стороною ОП є силабуси англійською мовою (Environmental Planning and Projects Management, Green Business), але на зустрічах зі здобувачами вищої освіти не підтверджено викладання професійно спрямованих ОК іноземною мовою, мова йшла про окремі компоненти.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

ЕГ підтверджено, що в освітній процес імplementовані методи навчання, засновані на результатах конкретного наукового дослідження НПП (наявні посилання на наукові роботи, дотичні до ОК) та через виконання творчих завдань до нормативних та вибіркових дисциплін ОНП, залучення здобувачів вищої освіти до участі у науково-дослідних темах та наукових проєктах; підготовці й участі в науково-практичних конференціях, наукових семінарах, підготовці наукових публікацій. Аналітичні дослідження здобувачі вищої освіти виконують також в рамках курсів «Методи наукових досліджень», «Екологічна економіка» та «Екологічна політика». Здобувачі вищої освіти заохочуються оформляти й представляти отримані результати у вигляді публікацій та доповідей на наукових конференціях. Зокрема, на Міжнародному молодіжному конгресі «Сталий розвиток: захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування», який щороку проводить НУ «Львівська політехніка». Впродовж останніх років кількість оприлюднених статей та тез доповідей здобувачами програми становила в середньому 5-8, у 2022 р. здобувачі вищої освіти підготували та виступили співавторами 14 публікацій, в тому числі 2 особи - співавтори публікацій індексованих у Scopus (керівник Горошкова Л.А.). У 2017 р. проводилася наукова конференція «Суспільство, довкілля і зміна клімату», організаторами якої виступила кафедра екології (до наукового комітету входили викладачі кафедри, а організаційний комітет складався зі здобувачів-екологів). Здобувачі проходять практику у закладах підпорядкованих НАН України, ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», Міністерстві екології захисту довкілля та природних ресурсів України, Центрі екологічного консалтингу та аудиту, Національному антарктичному центрі України, Інституті телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України та інших організаціях, які пов'язані з екологією, де надалі мають можливість до працевлаштування. Серед стейкхолдерів необхідно зазначити Національний антарктичний центр, який надає іменні стипендії в 11 тис.доларів за кращі наукові розробки, тож здобувачі НаУКМА тричі ставали володарями таких стипендій і продовжують надалі працювати з центром.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

ЕГ підтверджує оновлення змісту ОК за ініціативи гаранта ОНП та НПП. Наприклад, введення в план дисципліни «Екологічне управління» теми «Відновлення порушеного війною довкілля як спеціальна система екологічного управління», що стало результатом участі викладача (доцент Карамушка В.І.) в роботі цільової групи з реєстрації фактів порушення довкілля бойовими діями та участі у воркшопі «Оцінка стану довкілля», організованого UNEP для українських фахівців з охорони довкілля. Також, інтегрування положень останнього Шостого звіту про оцінку змін клімату, підготовленого Міжурядовою групою експертів зі зміни клімату в зміст дисципліни «Адаптація до змін клімату» (викладач проф. С.Г.Бойченко є експертом Міжурядової групи). Представлення методології економічної оцінки екологічних збитків, спричинених війною, при викладанні дисципліни «Економіка природокористування» стало результатом участі викладача проф. Є.В. Хлобистова у роботі групи експертів при Міндовкіллі України. Але формальних документів, що підтверджують ці факти ЕГ не отримала. При викладанні дисциплін та виконанні магістерських робіт також використовуються результати, отримані при виконанні НДР на кафедрі (наприклад, «Управління сталим розвитком природно-господарських систем», номер держреєстрації 0119U103125, керівник - проф. Хлобистов Є.В., виконувалася у 2021 році; «Сталий розвиток Північно-Західного Причорномор'я: оцінка потенційних загроз для довкілля та здоров'я населення, викликаних антропогенним навантаженням та змінами клімату», номер держреєстрації 0119U103124, керівник – к.б.н. Карамушка В.І.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

Інтернаціоналізація дослідницької роботи й освітніх можливостей, поширення результатів досліджень на міжнародному рівні є стратегічним напрямком розвитку наукової освіти (План стратегічного розвитку НаУКМА на 2015-2025 рр.). У 2018 р. було створено Комітет Вченої ради НаУКМА з інтернаціоналізації. З 2005 р. НаУКМА є членом Асоціації Європейських Університетів (EUA, <http://www.eua.be>). Для здобувачів вищої освіти є доступними програми академічної мобільності ERASMUS+ (<https://dfc.ukma.edu.ua/going-from-naukma/mobility-programs/students-bachelor-master>) (регулюється Положенням про порядок участі у програмах міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти», наказ № 289 від 10.09.2020 р.). Здобувач групи М2 Нечипоренко Леонід, на зустрічі підтвердив досвід академічної мобільності та безкоштовний доступ до численних інформаційних ресурсів наукової бібліотеки, навіть після закінчення навчання (такий доступ мають здобувачі, що уклали договір з НаУКМА під час навчання). Інтернаціоналізації сприяє участь здобувачів 2 і 3 рівнів та НПП ОНП у міжнародних конференціях, семінарах і проєктах. Активного характеру набула співпраця з Baltic University Program (BUP, Швеція). В рамках BUP НПП кафедри екології Козак О.М., Хлобистов Є.В., Вишенська І.Г., Карамушка В.І. пройшли тренінги з питань освіти для сталого розвитку. Проф. Бойченко С.Г. і доцент Карамушка В.І. брали участь у проєктах BSRCCC, Virtual Exchange Educational Project (партнер - Університет Уппсали, Швеція). У другій половині 2022 р. були затверджені заявки на проєкт REECU (грант Європейської Комісії), Resilience of Education RESCUU, партнер - Університет Уппсали) та Restoring Environments in Ukraine (партнер - Swedish University of Agricultural Sciences).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Інтернаціоналізація дослідницької роботи й освітніх можливостей, поширення результатів досліджень на міжнародному рівні є стратегічним напрямком розвитку наукової освіти. Здобувачі гдолучені до програм академічної мобільності та мають безкоштовний доступ до численних інформаційних ресурсів наукової бібліотеки, навіть після закінчення навчання. Інтернаціоналізації сприяє участь здобувачів 2 і 3 рівнів та НПП ОНП у міжнародних конференціях, семінарах і тренінгах. НПП долучені до міжнародної діяльності через участь у міжнародних проєктах BSRCCC, Virtual Exchange Educational Project, REECU тощо.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

1. Відмічено недостатнє використання усіх можливостей платформи дистанційного навчання DistEdu. Рекомендовано: Забезпечити навчання НПП щодо користування всіма можливостями DistEdu та до початку наступного навчального року запровадити її використання для контролю поточної та підсумкової успішності здобувачів вищої освіти. 2. До початку наступного навчального року переглянути силабуси з урахуванням зауважень ЕГ (контактна інформація НПП, відповідність рекомендованих джерел та їх оформлення). 3. Гарант та НПП недостатньо ознайомлені з результатами опитувань здобувачів щодо якості освітнього процесу. Рекомендовано проводити аналіз результатів опитування здобувачів ВО за конкретною ОП та з наступного опитування результати доводити до відома гаранта ОП та НПП. Організувати опитування стейкхолдерів - роботодавців та врахувати їх пропозиції щодо оновлення ОНП. 4. На сайті не представлено інформацію щодо професійної активності НПП. Рекомендовано до кінця поточного року оприлюднити на сайті детальну інформацію щодо професійних активностей НПП, НДР тощо.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП в цілому відповідає критерію 4, здобувачі вищої освіти задоволені якістю навчання за ОНП, мають доступ до вільного вибору дисциплін та сертифікованих програм, які надають їм переваги на ринку праці. Тісні зв'язки з стейкхолдерами забезпечують практичну підготовку та працевлаштування випускників. Різноманіття форм і методів викладання, застосування елементів англійської при викладанні деяких ОК та оновлення певних компонентів згідно сучасних викликів та на основі наукових досліджень, дозволяє надавати здобувачам актуальну інформацію, яка відповідає сучасному ринку праці. Здобувачі вищої освіти мають доступ до вільного вибору дисциплін та сертифікатних програм, які надають їм переваги на ринку праці. На думку експертної групи висловлені слабкі сторони не мають вирішального впливу на досягнення здобувачами програмних результатів навчання за ОНП та є несуттєвими і дозволили експертній групі зробити висновок про відповідність ОНП рівню В за критерієм 4.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

ЕГ підтверджує, що відповідно до Положення «Про затвердження документів навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін в НаУКМА» (Наказ №7 від 09.01.2019), в силабусах освітніх компонент ОНП вказуються форми занять, компетентності та програмні результати, критерії оцінювання, методи, технології, які використовує НПП для забезпечення здобуття відповідних програмних результатів навчання та їх перевірки. (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/1291-pro-zatverdzhennia-dokumentiv-navchalno-metodychnoho-zabezpechennia-navchalnykh-dystsyplin-v-naukma). Також контрольні заходи регламентуються - Положенням «Про організацію освітнього процесу в НаУКМА» (Наказ №216 від 13.05.2019) (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/825-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-naukma). Здобувачі вищої освіти підтвердили, що вчасно ознайомлюються з вимогами до ОК.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Результати зустрічі з фокус-групою "Здобувачі", доводять, що форми атестації здобувачів вищої освіти регламентуються «Положенням про критерії оцінювання студентів НаУКМА» (наказ №175 від 04.06.2014) (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/198-polozhennia-kryterii-otsiniuvannia-znan-studentiv), а контрольні заходи охоплюють: - поточний контроль здійснюється під час проведення практичних і семінарських занять для перевірки рівня засвоєння матеріалу й підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи; - семестровий контроль проводять у формі семестрового екзамену або диференційованого заліку з ОК; - захист практики; - державну атестацію, яку здійснює державна екзаменаційна комісія після завершення навчання для перевірки досягнення програмних результатів навчання. ЕГ підтверджує проведення всіх контрольних заходів та рекомендує перенести їх проведення на платформу DistEdu <https://distedu.ukma.edu.ua>. Визначено чіткі й зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Чіткість та зрозумілість форм контрольних заходів та критеріїв оцінювання навчальних досягнень магістрів забезпечується: Положенням «Про критерії оцінювання студентів НаУКМА» (Наказ №175 від 04.06.2014) (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/198-polozhennia-kryterii-otsiniuvannia-znan-studentiv); Положенням «Про рейтингову систему оцінювання знань в НаУКМА» (Наказ №280 від 13.06.2017); створенням умов для прояву кожної особистості та для підвищення об'єктивності оцінки підсумків усіх видів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/193-polozhennia-pro-reitynhovu-systemu-otsiniuvannia-znan). Правила оцінювання знань здобувачів вищої освіти з ОК розробляються НПП і вносяться до силабусу. При розробці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів, НПП враховує всі види навчальної роботи та контрольні заходи (тести, письмові завдання, контрольні роботи) з розподілом балів за кожен вид контролю. Силабус розміщується на платформі дистанційного навчання <https://distedu.ukma.edu.ua> та доводиться до відома здобувачів при записі на конкретну ОК. З метою підвищення ефективності самоконтролю досягнення програмних результатів навчання ОНП, НПП додатково розробляють методичні розробки та рекомендації, де містяться питання для самоконтролю, тести, індивідуальні, командні та творчі завдання. Водночас, для забезпечення доступу абітурієнтів до змісту ОНП доцільніше, на думку ЕГ, розмішувати цю інформацію на сайті кафедри, де знаходиться перелік ОК.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Положення «Про академічну доброчесність здобувачів освіти НаУКМА» (Наказ №112 від 07.03.2018) (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/577-polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-zdobuvachiv-osvity-u-naukma) деталізує заходи з протидії порушенням академічної доброчесності. У п. 3.1 – 3.9 зазначено, що порушенням академічної доброчесності здобувачами освіти вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво. Вчинення будь-якого зазначеного порушення при написанні кваліфікаційної роботи, статті, тез виступу на конференції, круглому столі або іншому науковому заході, конкурсної роботи чи будь-якої наукової, чи навчально-методичної праці тягне відрахування з НаУКМА. Вчинення будь-якого зазначеного порушення безпосередньо під час виконання здобувачем освіти завдань поточного чи підсумкового контролю тягне повторне проходження відповідного освітнього компонента ОНП. Вчинення таких самих дій безпосередньо під час атестації здобувача освіти тягне відрахування з НаУКМА. Випадків виявлення порушення академічної доброчесності на ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» зафіксовано не було. На запит ЕГ було надано додаткові докази підтримання закладом політики доброчесності, зокрема договори про співпрацю з сервісами антиплагіату, результати перевірки на плагіат наукових робіт НПП та кваліфікаційних робіт здобувачів, які дійсно засвідчили дієвість механізму академічної доброчесності на ОП (Відповідь на запит ЕГ: вівторок, 17 січня 2023 р. о 14:02:57). В ході інтерв'ю з гарантом визначено, що всі курсові, кваліфікаційні та магістерські роботи проходять перевірку на співпадіння тексту з текстами опублікованих джерел. В НаУКМА вільний доступ до репозитарію.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

У ЗВО визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів і оцінювання здобувачів освіти, розміщених на платформі дистанційної освіти у доступній для здобувачів формі. Політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності у ЗВО є зрозумілими та чітко регламентовані відповідними положеннями.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

На сайті відсутня інформація щодо графіку освітнього процесу, з деталізацією для кожної освітньої програми, форми навчання, теоретичної, практичної складової і канікул. Не оприлюднені в вільному доступі навчальні та робочі плани ОП.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Унормована відповідними Положеннями політика академічної доброчесності та навчально-методичного забезпечення ОК, зрозумілість процедури поточного і підсумкового контролю здобувачами ступеня вищої освіти. Зважаючи на зауваження, описані у слабких сторонах у контексті критерію 5, ЕГ дійшла висновку, що ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища» відповідає рівню В. Виявлені недоліки за критерієм стосуються оприлюднення на сайті детальної інформації щодо графіку освітнього процесу, навчальних та робочих планів ОНП не носять системного характеру та можуть бути усенені закладом у найкоротші строки.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Гарантом ОНП є доктор біологічних наук Шевцова Людмила Василівна, виробничий та викладацький досвід якої дозволяє здійснювати контроль за освітньою діяльністю за даною освітньою програмою, вона має достатню публікаційну активність. У її доробку публікації, що входять до переліку фахових видань України, у зарубіжних виданнях та виданнях, що входять до міжнародних науково-метричних баз. Академічна або професійна кваліфікація викладачів, задіяних у реалізації освітньої програми, забезпечується їх досягненнями, що визначено в таблиці 2 відомостей самооцінювання. НПП відповідають тим дисциплінам, що викладають, а відповідно забезпечують досягнення цілей та програмних результатів навчання. Однак, деякі показники таблиці подані недостатньо розгорнуто, а відтак ЕГ не змогла повною мірою перевірити відповідність НПП, які забезпечують викладання за ОНП ліцензійним вимогам, оскільки в наданій інформації, було представлено тільки цифрові дані, які частково розшифровуються в Додатку 2 самоаналізу. Так, відсутня інформація щодо наукових профілів всіх НПП, що забезпечують ОНП. Разом з цим, НПП повністю відповідають за освітою ОК ОНП, вчасно проходили підвищення кваліфікації (Сертифікати долучені у відповідь на запит ЕГ: вівторок, 17 січня 2023 р. о 13:09:16) та мають високі показники публікаційної діяльності в журналах Scopus та WoS, особливо за останні роки провадження ОНП. Позитивним є залучення до викладання іноземного спеціаліста Йошіо Мацукі, який захистив закінчив фізичний факультет університету Святого Павла в Японії в 1976 році та Гарвардський інститут державного управління ім. Джона Ф. Кеннеді (Гарвардський університет, 1992 р.) та забезпечує викладання на сертифікатній програмі "Зелений бізнес".

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

На зустрічах з академічним персоналом було підтверджено, що відповідно до "Положення про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників НаУКМА" (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/1181-polozhenniaproporiadok-obrannia-ta-pryiniattia-na-robotu) НПП зараховуються до штату кафедри на конкурсній основі. Інформацію про конкурс оприлюднюють у пресі та дублюють на сайті НаУКМА (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/vakansii>). Конкурсна комісія перевіряє кваліфікаційні показники претендента, які мають відповідати займаній посаді. Претендент подає пакет документів: резюме із досвідом роботи, перелік оприлюднених наукових праць та конференцій, у роботі яких брав

участь претендент, дані про підвищення кваліфікації, дві рекомендації від фахівців галузі. Крім того, претендент може бути запрошений кафедрою (гарантом програми) прочитати пробну лекцію. Кандидатура (кандидатури) розглядаються на засіданні кафедри, яка приймає ухвалу щодо доцільності рекомендувати їх для обрання на відповідну посаду. Рішення щодо результату конкурсу приймається на зборах трудового колективу природничого факультету. Необхідний рівень кваліфікації та професіоналізм забезпечується повною прозорістю вказаних процедур. НПП, що працюють за сумісництвом, конкурсу не проходять і запрошуються до викладання за рішенням завідувача кафедри та гаранта освітньо наукової програми.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

ЕГ засвідчує залученість представників академічного сектору, якими є провідні вчені з наукових установ НАН України, до викладання ОК в рамках ОНП за сумісництвом. При цьому вони роблять внесок у формування професійних компетентностей магістрів не лише як викладачі кафедри екології, а і як представники організацій, де ці випускники можуть продовжувати навчання в аспірантурі або працювати. Академік НАНУ проф. Я.П. Дідух (Інститут ботаніки НАНУ), проф. В.І. Щербак (Інститут гідробіології НАНУ), проф. Н.О. Риженко (Державна екологічна академія освіти та управління), академік НАНУ проф. Ємельянов І.Г. та інші робили й продовжують робити значний внесок у підготовку здобувачів другого рівня вищої освіти. З академічних установ прийшли й працюють наразі на постійній основі проф. Є.В. Хлобистов, проф. Л.І. Шевцова, проф. К.І. Деревська. Роботодавці надають місця для проходження практики та запрошують випускників до працевлаштування.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

ЕГ підтверджує участь викладачів-сумісників, які є професіоналами-практиками у своїй галузі й представляють академічний сектор (науково-дослідні та освітні установи). Всі вони залучені до аудиторного викладання. Наприклад, академік НАНУ проф. Ємельянов І.Г. (Національний природничий музей НАНУ), проф. Мельник В.І. (Національний ботанічний сад ім. М.М.Гришка НАНУ), проф. Бойченко С.Г. (Інститут геофізики НАНУ) та інші. З іншого боку, до реалізації ОНП залучені лектори-практики, які проводять аудиторні зустрічі з зі здобувачами вищої освіти всіх ОП НаУКМА. На зустрічі з випускниками та роботодавцями, ЕГ отримала підтвердження, що на запрошення кафедри відбувалися зустрічі та жваві дискусії стосовно діяльності Національного антарктичного центру з його директором Є.О.Диким. Питання і проблеми природно-заповідної справи були предметом обговорення на зустрічі з д.е.н. В.Потапенком, директором Національного природного парку «Голосіївський». Особливості програм технічної допомоги Канади обговорювали з менеджером проєктів І.Санжаровським, а проєкти ОБСЄ – з менеджерами А.Юшук (випуск 2011 р.), А.МакКін (випуск 2009 р.), А.Жовтенко (випуск 2008 р.), Т.Медун (випуск 2002 р.), колишніми випускницями кафедри екології. Особливості експертно-консультативної роботи обговорювали з О.Баськовим, керівником сервісів сталого розвитку (Компанія Baker Tilly). Під час посилення антиковідних обмежень та з початком війни, такі зустрічі проводяться не так часто і набули формату онлайн спілкування в рамках наукових семінарів і конференцій.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Створений в НаУКМА Центр забезпечення якості освіти реалізує оновлену Програму професійного розвитку науково-педагогічних та педагогічних працівників НаУКМА (наказ №446 від 21.10.2019 р.), (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/1161-zatverdzenaprohrama-pidvyshchennia-kvalifikatsii-2019-chynna-versiia-vkliuchno-z-shablonom-sertyfikatu). Центр організовує і проводить заняття і тренінги для підвищення кваліфікації для викладачів НаУКМА. Проходження програм підвищення кваліфікації може відбуватися в інших освітніх та наукових установах, як передбачено «Положенням про підвищення кваліфікації та стажування педагогічних та науково-педагогічних працівників НаУКМА» (наказ № 532 від 30.12.2020 р., https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumentynaukma/doc_download/81-polozhennia-propidvyshchennia-kvalifikatsii-naukovo-pedahohichnykh-pratsivnyukiv-naukma) Відділ міжнародного співробітництва НаУКМА інформує про можливість участі у програмах міжнародної мобільності та стажування. Є у НаУКМА власна система професійного розвитку викладачів (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/news/3409-shkola-profesiinoho-rozvytku-vykladachiv-pry-naukma>). Запроваджено преміювання науково-педагогічних співробітників НаУКМА за публікації в журналах, що індексуються в наукометричних базах.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

ЕГ констатує, що стимулювання розвитку викладацької майстерності регулюється Положенням «Про критерії, правила і процедури оцінювання навчально-методичної, наукової та організаційно-адміністративної діяльності

науково-педагогічних (педагогічних) працівників НаУКМА (Наказ №297 від 06.07.2018) (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iakosti-osvitnoi-diialnosti-ta-iakosti-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty?start=5). У НаУКМА проводиться щорічна «Конференція викладацької майстерності», яка заохочує НПП ділитися досвідом впровадження інноваційних форм викладання і навчання (https://www.ukma.edu.ua/index.php/podiji/icalrepeat_detail/3289/109/druha-shchorichnakonferentsiavykladatskoi-maisternosti-naukma). З 2016 р. було введено преміювання науково-педагогічних співробітників НаУКМА за публікації у виданнях, які індексуються в наукометричних базах Web of Science CoreCollection та Scopus. Фонд «Повір у себе» заохочує викладачів НаУКМА до здобуття індивідуальних дослідницьких стипендій (саббатікал). Зростанню викладацької майстерності сприяють конкурси Фонду Лозинських, Фонду Юхименків та інші внутрішні конкурси НаУКМА - <https://www.ukma.edu.ua/index.php/2018-03-26-09-25-56>. Переможцем конкурсу «викладач року» (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/donate/novynu/4947-nazvano-krashchoho-vykladacha-fprn-ta-krashchoho-vykladacha-kafedry-anhliiskoi-movu>) двічі був визнаний проф. кафедри екології Хлобистов Є.В. Позитивним моментом є те, що така інформація представлена на сайті НаУКМА (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/vidznaky-ta-nahorody>).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

До сильних сторін в контексті критерію 6 є те, що у закладі чітко сформована система рейтингового оцінювання та мотивація НПП шляхом матеріального заохочення. У закладі функціонує прозора система конкурсного добору викладачів та запрошення для роботи за сумісництвом знаних в Україні науковців, професіоналів практиків та іноземних викладачів, значно підвищують конкурентноздатність на сучасному ринку праці випускників ОНП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Слабких сторін та недоліків у контексті 6 критерію виявлено не було.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

В цілому ОНП відповідає критерію 6 за забезпеченням прозорого механізму прийому на роботу за контрактом НПП відповідної кваліфікації та запрошення для роботи за сумісництвом знаних в Україні науковців, професіоналів практиків та іноземних викладачів, значно підвищують конкурентноздатність на сучасному ринку праці випускників ОНП, в свою чергу потребує детального аналізу відповідність всіх НПП ліцензійним вимогам. Враховуючи проаналізовані відомості про СО, додаткові документи, інформацію, отриману під час зустрічей, а також виявлені недоліки, дають змогу експертній групі зробити висновок про відповідність ОПП «Екологія та охорона НС» рівню В за критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Під час огляду матеріально-технічної бази та проведених зустрічей експертна група встановила, що матеріально-технічні ресурси і навчально-методичне забезпечення є достатнім для досягнення визначених цілей та програмних результатів навчання за ОНП «Екологія». Матеріально-технічне забезпечення в межах ОП «Екологія та охорона навколишнього середовища» було продемонстровано ЕГ в режимі реального часу та у відеоматеріалах. В ході реалізації освітнього процесу задіяні аудиторії для проведення лекційних та практичних занять, які оснащені мультимедійними проекторами. У наданих відеоматеріалах представлена навчально-дослідницька екологічна лабораторія з обладнанням для визначення якісного та кількісного аналізу забруднюючих речовин. Окремо, на базі даної лабораторії, функціонує обладнання для культивування рослин в ізольованих умовах. До матеріально-технічних ресурсів кафедри відноситься лабораторія урбоекології. Вона укомплектована сучасним обладнанням для дослідження міського середовища в польових умовах. ЕГ було продемонстровано "Зелену аудиторію" кафедри, що

використовується для проведення лекційних та семінарських занять з усіма необхідними мультимедійними пристроями. Було презентовано науково-дослідну лабораторію «Науки про Землю», що функціонує за рахунок проектної діяльності. Здобувачі ОНП мають доступ до проведення досліджень на базі Лабораторії комплексних досліджень природно-техногенних ризиків та надзвичайних ситуацій ІДУ НД ЦЗ та Лабораторії теоретичної та прикладної геофізики, що є частиною спільної лабораторії НаУКМА, КНУТШ та Центру ДСНС України. Потужним матеріальним та цифровим ресурсом, який забезпечує освітній процес інформаційними ресурсами є Наукова бібліотека НаУКМА (<https://library.ukma.edu.ua/>). Також, необхідні навчально-методичні матеріали публікуються викладачами на платформі DistEdu. За необхідності здобувачі мають можливість проживати у комфортабельних гуртожитках. Здобувачі мають доступ до занять фізичною культурою та спортом <https://sport.ukma.edu.ua/index.html>. Активне творче дозвілля забезпечує Культурно-мистецький центр НаУКМА <https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/spilnoti/students-life/studentske-dozvillia>. На базі цього структурного підрозділу працюють творчі студії під керівництвом співробітників КМЦ та студентські організації. ЗВО забезпечує 100% поселення усіх потребуючих у гуртожитки, усіма умовами здобувачі освіти повністю задоволені. ЕГ вважає, що продемонстровані матеріально-технічні ресурси та навчально-методичне забезпечення відповідають цілям та програмним результатам навчання, а наявні розвинена інфраструктура, фінансові ресурси, навчально-методичне забезпечення, обладнання і ПЗ у цілому є достатніми для реалізації освітнього процесу за ОП.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

ЕГ встановлено, що доступ НПП та здобувачів до інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для опанування ОК та здійснення науково-педагогічної діяльності за ОП є безоплатним. Бібліотека НаУКМА надає здобувачам широкий спектр послуг. У ЗВО розроблений Інституційний репозитарій (<http://ekmair.ukma.edu.ua/>), База даних ресурсів з можливістю пошуку галузевої літератури (<https://library.ukma.edu.ua/resursy/bazy-danykh>), а також Електронний каталог (<http://aleph.ukma.kiev.ua/F>). Академічний персонал та здобувачі мають вільний доступ до наукометричних баз Scopus та Web of Science. У корпусах університету, в яких проводяться заняття, бібліотеці і гуртожиткам наявний вільний та безкоштовний доступ до Інтернету через мережу WiFi. У підсумку ЕГ зазначає, що уся інфраструктура та інформаційні ресурси ЗВО, які потрібні для досягнення програмних результатів навчання під час реалізації ОП «Екологія та охорона навколишнього середовища» є доступними і безоплатними для всіх здобувачів та викладачів, що було додатково підтверджено ними особисто під час відео-зустрічей.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Огляд матеріально-технічної бази, що використовується для реалізації ОП надав можливість ЕГ дійти висновку, що освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів та НПП, дозволяє задовольнити їх потреби й інтереси. Проведені зустрічі з фокус-групами "Здобувачі" та "Науково-педагогічні працівники" надали ЕГ змогу переконатися в тому, що у ЗВО забезпечені усі необхідні умови для ефективної організації освітнього процесу. Навчальні приміщення відповідають санітарним нормам, правилам пожежної безпеки та нормам з охорони праці. Для забезпечення безпеки під час повітряної тривоги у НаУКМА наявні укриття, яким можуть скористатися учасники навчального процесу. У зв'язку з сучасними викликами, що пов'язані з обмеженим наданням електроенергії, у корпусах ЗВО були обладнані кімнати з безперебійним доступом до електроживлення та мережі Інтернет. Освітня діяльність в особливих умовах регулюється Порядком організації освітнього процесу та дій педагогічних/науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти Національного університету "Києво-Могилянська академія" під час сигналу тривоги, відключення електроенергії відсутності інтернет-зв'язку в умовах воєнного стану (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/2937-pakaz-404-vid-13-10-22). Психологічна підтримка та супровід студентів під час їх професійного становлення забезпечується практичним психологом НаУКМА (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/spilnoti/students-life/phsy-help>). Також у ЗВО створено Центр психосоціальної реабілітації НаУКМА (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/science/tsentri-ta-laboratoriji/cmhpss/tsentr-reabilitatsii>), що надає допомогу постраждалим внаслідок військової агресії РФ. ЕГ було продемонстровано гуртожитки для проживання здобувачів з комфортними та безпечними умовами перебування. Отже, ЕГ підтверджує, що освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів та дозволяє задовольнити їх потреби й інтереси.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

У ході спілкування зі здобувачами та опрацювання інформації з сайту ЕГ виявила, що здобувачам надається належна освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка. Щорічно публікується Календар-Довідник НаУКМА (http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23731/Kalendar-dovidnyk_NaUKMA_2022-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y), де зібрана уся ознайомча інформація про ЗВО та особливості навчання у ньому. Така публікація є особливо актуальною для здобувачів бакалаврів та магістрів першого року навчання. Ключовими особами у взаємодії зі здобувачами ОП "Екологія та охорона навколишнього

середовища" є завідувач кафедри, ментори та гарант ОП. Для покращення якості освітнього процесу свої пропозиції також можна надати Студентській колегії на адресу sk@ukma.edu.ua. Значну консультативну підтримку надають органи студентського самоврядування НаУКМА, що було підтверджено особисто. У разі виникнення окремих питань, здобувачі можуть звернутися інших структурних підрозділів, зокрема до Відділу по роботі зі студентами (Деканат) (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/spilnoti/students-life>). Соціальна підтримка здійснюється Центром соціальної роботи адаптації та підтримки студентів (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/spilnoti/students-life/353-sotsialna-pidtrymka>). Центр здійснює індивідуальні консультації та проводить групові зустрічі (<https://linktr.ee/sapskma>). Також, можливим є отримання фінансової допомоги особам, які потрапили у скрутну ситуацію. Однак, слід відзначити, що формування загального рейтингу успішності здобувачів вищої освіти не враховує результати їх позанавчальної діяльності. Тому, згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Примірною порядку формування рейтингу успішності студентів, курсантів, невійськових вищих навчальних закладів (наукових установ) для призначення академічних стипендій» від 20.02.2017 № 261 та з метою підвищення навичок soft skills здобувачів вищої освіти, керівництву НаУКМА спільно з органами студентського самоврядування рекомендується до початку нового навчального року забезпечити розробку і впровадження Положення щодо врахування результатів позанавчальної діяльності у формування загального рейтингу успішності здобувачів вищої освіти. Інформування здобувачів активно здійснюється через офіційний сайт НаУКМА, соціальні мережі Facebook (<https://www.facebook.com/naukma/>) та Instagram (https://www.instagram.com/naukma_official/). Активно ведеться Telegram-канал. У період дистанційного навчання консультування здобувачів здійснюється із використанням платформи Teams, середовища DistEdu (Moodle). Загалом, здобувачі та представники студентського самоврядування підтвердили, що задоволені рівнем організаційної, освітньої, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки.

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Наразі здобувачі з особливими освітніми потребами у межах даної ОП не навчаються. Інформація для людей з особливими потребами висвітлена за посиланням <https://www.ukma.edu.ua/ects/index.php/2011-04-17-16-24-47>. У НаУКМА підтримка осіб з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до Порядку супроводу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Експертній групі були надані відеоматеріали, що підтверджують обладнані входи у навчальні корпуси та ліфт. У корпусі №4 наявний спеціальний санвузол. Згідно плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2023 року в частині доступності до будівель та приміщень НаУКМА для маломобільних груп населення (МГН) затвердженого наказом НаУКМА від 21.09.2021 року № 419 «Про оновлення Плану заходів по роботі з маломобільними групами населення» заплановано встановлення спеціальних сантехнічних кабін для осіб з інвалідністю в кількості 8 одиниць у 8-ми навчальних корпусах, розроблення робочого проекту забезпечення внутрішньої доступності до навчальних корпусів № 3, 5, 6, КМЦ для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Тому, ЕГ пересвідчилася в тому, що особам з особливими потребами у ЗВО створено належні умови для реалізації права на освіту.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Антикорупційна політика у ЗВО реалізується через Міждисциплінарний науково-освітній центр протидії корупції в Україні НаУКМА (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normativna-baza-naukma/17-zasady-zapobihannia-i-protydii-koruptsii). Також, у НаУКМА на достатньому рівні розвинена внутрішня нормативно-правова база, що регулює сферу вирішення конфліктних ситуацій, а саме: Положення про політику протидії дискримінації, сексуальним домаганням, булінгу у Національному університеті "Києво-Могилянська академія" (<https://web.ukma.edu.ua/index.php/uk/students/protect-rights#chapter3>). Проте, під час спілкування зі здобувачами ЕГ виявила недостатню обізнаність щодо визначених дій студентів у разі виникнення конфліктних ситуацій. Здобувачі ОП зазначили, що конфліктні ситуації вирішуються на особистому рівні, хоча у ЗВО розроблений конкретний алгоритм шляхів їх вирішення. ЕГ відзначає наявність окремої сторінки "Захист прав студентства" (<https://web.ukma.edu.ua/index.php/uk/students/protect-rights>). Проте не всі лінки виявилися активними для переходу, зокрема можливість звернення до ради заступників деканів (<https://web.ukma.edu.ua/index.php/uk/students/viddili-ta-sluzbi-z-pitan-studentstva#chapter2>). І викладачі, і здобувачі підтвердили, що в процесі реалізації ОП "Екологія та охорона навколишнього середовища" конфліктних ситуацій не виникало.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

ЕГ відзначає наявність потужного бібліотечного фонду, наявність цифрового репозитарію та вільний доступ до наукометричних баз Scopus, Web of Science. Освітнє середовище в ЗВО, зокрема, на ОП «Екологія та охорона

навколишнього середовища» є безпечним для всіх учасників освітнього процесу, а також дозволяє задовольнити інтереси здобувачів вищої освіти. Для безперебійної роботи НаУКМА має обладні аудиторії для здобувачів та НПП. В умовах дистанційного навчання позитивним аспектом є наявність електронної наукової бібліотеки. Забезпечується безоплатний доступ викладачів та здобувачів вищої освіти до мережі WiFi. Умови для реалізації навчання для осіб з особливими освітніми потребами дотримуються. ЗВО забезпечує 100% поселення усіх потребуючих у гуртожитки, усіма умовами здобувачі освіти повністю задоволені. За час реалізації ОП не було виявлено конфліктних ситуацій. Здобувачам надається достатня освітня, організаційна, інформаційна, консультативна та соціальна підтримка.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

1. Слабкою стороною є недостатнє інформування здобувачів щодо механізмів вирішення конфліктних ситуацій. Рекомендовано Комітету з протидії дискримінації, сексуальним домаганням, булінгу спільно з Комітетом з етики та Студентською Колегією активізувати роботу щодо інформування здобувачів процедур вирішення конфліктних ситуацій протягом наступних 2-3 місяців. 2. Формування загального рейтингу успішності здобувачів вищої освіти не враховує результати їх позанавчальної діяльності. Рекомендовано, з метою підвищення навичок soft skills здобувачів вищої освіти, керівництву НаУКМА спільно з органами студентського самоврядування до початку нового навчального року забезпечити розробку і впровадження Положення щодо врахування результатів позанавчальної діяльності у формування загального рейтингу успішності здобувачів вищої освіти (згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Примірного порядку формування рейтингу успішності студентів, курсантів, невійськових вищих навчальних закладів (наукових установ) для призначення академічних стипендій» від 20.02.2017 No 261).

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

ЕГ дійшла до висновку про загальну відповідність Критерію 7. ЕГ відзначає достатнє матеріально-технічне забезпечення для успішної реалізації ОП "Екологія та охорона навколишнього середовища" та додаткове фінансування лабораторії з грантової підтримки за підкритерієм 7.1 та 7.2. У НаУКМА сформований потужний бібліотечний фонд та забезпечується вільний доступ до інформаційних ресурсів, у т.ч. міжнародних баз. Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів відповідно до підкритерію 7.3 та 7.4. ЗВО активно реагує на сучасні виклики, у корпусах обладнані укриття та функціонують аудиторії з безперебійною подачею електроенергії. Здійснюється психологічна підтримка здобувачів як під час індивідуальних консультацій так і групових заходах. За підкритерієм 7.5 НаУКМА створює можливості для отримання освіти здобувачів з особливими потребами. Виявлена слабка сторона у підкритерії 7.6, а саме недостатня ознайомленість здобувачів з механізмами вирішення конфліктних ситуацій, суттєво не впливає на якість освітніх послуг.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

Основними внутрішніми документами, що регламентують процедури розробки, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП є Положення про організацію освітнього процесу в НаУКМА, Положення про гаранта освітньої/освітньо-наукової програми у НаУКМА, Методичні рекомендації з розроблення освітніх/освітньо-наукових програм I-III рівнів вищої освіти, Методичні вимоги до структури та змісту навчальних планів. Дана нормативна документація міститься у вкладці "Документи із організації освітнього процесу" (<https://cutt.ly/12920qE>) на офіційному веб-сайті ЗВО. Вони містять доступну для всіх учасників освітнього процесу та стейкхолдерів інформацію, що стосується реалізації та вдосконалення ОП. Відповідно до Методичних вимог освітня програма створюється рішенням Вченої ради НаУКМА на підставі рішення вченої ради факультету. Завідувач кафедри формує робочу групу з розробки ОП, в подальшому Президент НаУКМА затверджує гаранта. Моніторинг та перелад освітньої програми має відбуватися щороку. За потреби може здійснюватися її оновлення. З 2016 року формально зміни в ОП не відбувалися, оскільки на розгляд ЕГ було надано ОП, затверджену 31.10.2016 р. Проте і гарант, і завідувач кафедри запевнили, що ОП зазнавала оновлення. На запит ЕГ було надано копію протоколу №1 від 10.01.2022 засідання вченої ради факультету природничих наук, де зазначено заслуховування завідувачів кафедр щодо питання оновлення ОП та затвердження оновлення освітніх програм та навчальних планів підготовки бакалаврів та магістрів на наступний навчальний рік (серед присутніх вказаний зав. каф. екології, доц. Карамушка В.І.). Проте у протоколі не вказані конкретні зміни, що були внесені. ЕГ ознайомила з протоколом №8 від 20.10.2022, де було презентовано проект змін до ОП "Екологія та охорона навколишнього середовища". Були

запропоновані зміни, що стосуються розширення ПР, введення нових курсів та змін тематичного наповнення дисциплін. Так, у дисципліну "Екологічна економіка" буде внесено теми, що стосуються екологічних збитків, спричинених війною; у курс "Системний аналіз довкілля" посилено підходи до стану довкілля. За результатами обговорення гаранту було доручено внести зміни у проект ОП. Також, підтвердженням змін в ОП слугують непрямі докази, які було виявлено ЕГ. Так, наприклад, структура ОП, ПР зазначені у ній відповідають вимогам Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузь знань 10 – «Природничі науки», спеціальність 101 – «Екологія», що був затверджений та введений в дію у 2018 році.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Перш за все, ці процеси здійснюються за рахунок проведення систематичних опитувань рівня задоволеності викладання (викладачами в системі DistEdu) після прослуховування кожної дисципліни. Під час відеозустрічей здобувачі підтвердили свою залученість до таких опитувань. Здобувачі, також, можуть висловлювати свої пропозиції та зауваження усно (безпосередньо гаранту або завідувачу кафедри). ЕГ було надано загальноуніверситетські опитування здобувачів у період з 2018 по 2020 роки. Проте даний звіт містить лише показники кількості безпосередніх учасників опитувань без зазначення їх результатів. ЕГ відзначає позитивну динаміку участі студентів-екологів в таких опитуваннях. Проте відсутність власне опублікованих результатів не дозволяє ЕГ в повній мірі оцінити таку процедуру. З 28 листопада по 09 грудня 2022 року проводилися опитування Центром забезпечення якості освіти НаУКМА за допомогою корпоративної пошти Office 365 (<https://qa.ukma.edu.ua/>) щодо продовження навчання в дистанційних умовах, висловлення власних вражень та пропозиції щодо його покращення. Під час зустрічі з органами студентського самоврядування представник навчального відділу Студентської колегії повідомив, що за час каденції (2 місяці) вони не були залучені до перегляду ОП. Проте ОСС за необхідності можуть надати підтримку здобувачам, виносити свої пропозиції на розгляд Вченої Ради, оскільки окремі представники ОСС є її членами відповідно до Положення про Вчену раду НаУКМА (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/vchena-rada>). Також, здобувачі інформуються щодо можливості проходження опитування через Telegram-канал кафедри (<https://t.me/EkoInfo>), зокрема надання своїх пропозицій на проект ОП.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

У цілому роботодавці залучені до перегляду ОП, шляхом безпосереднього особистого обговорення та рецензування. Свої позитивні відгуки на підтримку програми надали представники WWF Central & Eastern Europe, Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України, Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України, Інституту геологічних наук НАН України та Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. ЕГ відзначає широкий спектр роботодавців з якими відбувається співпраця кафедри в межах даної ОП. До них належать не тільки наукові установи (Інститут гідробіології НАН України, Національний антарктичний центр, Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України) і державні (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів), а й представники екологічного бізнесу (ТОВ «БЕЙКЕР ТІЛЛІ УКРАЇНА», AV Group). Учасники відеозустрічей зазначили, що здобувачі ОП мають можливість проходити практику у їхніх підприємствах, а дехто зі здобувачів-магістрів вже успішно працює та активно застосовує знання, отримані в процесі навчання на практиці. Відповідно до протоколу №2 від 26.02.2020 року засідання кафедри екології було періодично організовано зустрічі магістрів-екологів з роботодавцями щодо особливостей працевлаштування в довкіллевій сфері. Проте було виявлено, що механізм залучення роботодавців до перегляду ОП недостатнього налагоджений, оскільки не всі учасники зустрічі ознайомлені з текстом ОП і відповідно не надавали свої пропозиції. ЕГ ознайомилася з доповідною запискою за наслідком опитування керівників баз практик. У тексті зазначені рекомендації для поліпшення підготовки здобувачів. Зокрема рекомендовано поглибити вивчення GIS-технологій, англійської мови, детальніше вивчати екологічне законодавство європейських країн та особливості відновлювальних джерел енергії. Результати даної доповідної записки були взяті до уваги, що відображено у протоколі №8 від 20.10.2022 засідання кафедри екології. Також, під час відео-зустрічі ЕГ було повідомлено, що кафедра екології недостатньо активно реагує на пропозиції, висловлені роботодавцями, зокрема пропозицію введення в ОП компонентів, що будуть більш практично орієнтовані для майбутніх екологів, поки не було розглянуто.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Для підтримання зв'язків з випускниками із ЗВО була створена ГО Асоціація випускників НаУКМА (<https://kmaalumni.org.ua/>). На кафедрі екології напрямок роботи за випускниками забезпечує в.о. доц. Маслюківська О.П. Співпраця з випускниками забезпечується шляхом безпосереднього спілкування, проведення різноманітних зустрічей та опитувань. ЕГ була надана доповідна записка, що підтверджує проведення опитувань серед випускників (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSegiuK4xosaQuosSBznz3tPTDIEKHQKijtU1HvcDOSE4tT-Ow/viewform>). У

результатах зазначено, що опитування не можна вважати статистично достовірним через обмеження у поширенні і кількості відповідей (16% від загальної кількості). З презентацією результатів можна ознайомитися за посиланням (<https://www.slideshare.net/Maslyukivska/27112021-250738842>). Додатково ЕГ відзначає, що під час он-лайн зустрічей усі випускники даної ОП висловили свою подяку та підтримку кафедрі. Багато з них наразі є роботодавцями ОП та надають свої установи та організації як бази практики для здобувачів ОП. Отримані докази дають підстави вважати експертній групі, що практика збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників за даною ОП реалізується на належному рівні.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Основним структурним підрозділом, що займається регулюванням системи забезпечення якості вищої освіти у НаУКМА є Центр забезпечення якості освіти, що здійснює свою діяльність відповідно до Концепції внутрішнього забезпечення якості навчання і викладання НаУКМА (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_download/572-kontseptsiia-vnutrishnoho-zabezpechennia-iaкости-navchannia-i-vykladannia) та Положення «Про внутрішнє забезпечення якості освіти НаУКМА» (https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/doc_view/750-polozhennia-pro-vnutrishnie-zabezpechennia-iaкости-osvity-naukma). Саме цей структурний підрозділ НаУКМА забезпечує проведення On-line опитування студентів, випускників, працевлагодів та викладачів. Опитування проводяться за допомогою корпоративної пошти систематично (<https://qa.ukma.edu.ua/>). За результатами опитувань можуть ініціюватися зміни в ОП. При проведенні рейтингування викладачів, академічний персонал з низькою кількістю балів (менше 3,5) має підвищувати свою кваліфікацію. Зважаючи на недоліки в освітній програмі, виявлені в критерії 2 дає підстави ЕГ вважати, що система забезпечення недостатньо ефективно реагує на недоліки в освітній програмі. Проте під час зустрічі з адміністративним персоналом, віце-президент з науково-навчальних студій НаУКМА п. Михайло Винницький зауважив, що ЗВО усвідомлює недосконалість системи перегляду ОП, недостатню формалізованість та документальне оформлення цих процесів. У подальшому буде проводитися активна робота для усунення таких недоліків. Зокрема, 19.01.2023 року був проведений тренінг для гарантів освітніх програм НаУКМА.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Освітня програма акредитується вперше, відповідно зауваження та пропозиції відсутні. За наслідком акредитації МОН 2018 року було активізовано міжнародне співробітництво з європейськими освітньо-науковими установами, розширено тематику кваліфікаційних робіт магістрів та залучено здобувачів до виконання науково-дослідних робіт. Також, під час відео-зустрічей було з'ясовано, що у ЗВО активізується робота з гарантами ОП щодо покращення якості процедур моніторингу та перегляду за результатами акредитацій. Зокрема, такі рекомендації були висвітлені у справі 091 Біологія (бакалавр).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Культура якості вищої освіти у НаУКМА розвинена на достатньому рівні. Усі учасники освітньої діяльності (менеджмент ЗВО, здобувачі, науково-педагогічний персонал та роботодавці) активно долучаються до розвитку ОП. Залучення відбувається шляхом безпосередньої комунікації, спільних заходів тощо. Періодично проводяться опитування щодо рівня задоволеності якістю освітньої діяльності серед здобувачів. Система забезпечення якості освіти включає в себе роботу декількох основних структурних підрозділів. Центр забезпечення якості освіти (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/osvita/quality-edu>) забезпечує покращення освітніх програм та бізнес-процесів у НаУКМА, принципів академічної доброчесності, проведення опитувань. Центр електронної освіти (<https://dlc.ukma.edu.ua/>) розробляє університетські стандарти електронного навчання, впроваджує новітні форми, методи, методології і технології підтримки основних компонентів змішаної електронної освіти (e-освіти), поширює якісні освітні послуги НаУКМА). Комітет з якості освіти (<https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/vchenarada/komitety?tab=4>) розробляє нормативну базу, що регулює забезпечення належної якості освітнього процесу. Додатково Культура якості у НаУКМА реалізується через популяризацію дотримання політики академічної доброчесності шляхом проведення тематичних заходів. Ці питання обговорюються безпосередньо на кафедрі екології під час засідань кафедри (протокол №5 від 20.05.2022).

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

ЕГ визначає сильною стороною проведення активного залучення роботодавців різних сфер охорони довкілля до процесів покращення ОП шляхом проведення спільних зустрічей зі здобувачами. Позитивною практикою у контексті критерію є налагоджений зв'язок з випускниками кафедри, врахування їхньої думки під час процедур перегляду змісту ОК.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Слабкою стороною є неформалізований підхід до процедур перегляду ОП. Рекомендовано гаранту ОП в термін до 01 березня 2023 року оновити освітню програму "Екологія та охорона навколишнього середовища" відповідно до зауважень та пропозицій стейкхолдерів. Також ЕГ визначає слабкою стороною у контексті критерію 8 несистемний характер проведення анкетувань здобувачів та роботодавців. Рекомендовано гаранту ОП забезпечити проведення систематичних опитувань, що стосуються ОП в термін до кінця 2022-2023 н.р.. Недоліком ЕГ вважає недостатньо активне реагування структурних підрозділів забезпечення якості освіти НаУКМА на недоліки в ОП. ЕГ рекомендує Центру забезпечення якості освіти модернізувати підходи до контролю за процедурами перегляду та моніторингу ОП термін не пізніше початку 2023-2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Не зважаючи на відсутність формального оновлення ОП, ЕГ відзначає, що наявність процедур її періодичного перегляду, про що свідчать докази, наведені у підкритерії 8.1. Експертна група в цілому відзначає залученість роботодавців та об'єднань здобувачів до періодичного обговорення та перегляду освітньої програми за підкритеріями 8.2 та 8.3. У межах аналізу підкритерію 8.4 було виявлено, що кафедра екології та НаУКМА має налагоджену співпрацю з випускниками, активно залучає їх до розвитку ОП. Здійснюється моніторинг якості ОП шляхом опитувань. Система забезпечення якості вищої освіти сформована на прийнятному рівні, визнає свої недоліки у функціонуванні, починає працювати над їх усуненням та має чітку візію розвитку. Виявлені недоліки у підкритеріях 8.1 - недостатньо формалізований підхід до перегляду ОП, 8.2, 8.3 - несистемний характер опитувань здобувачів та роботодавців та 8.5 - недостатньо активне реагування системи забезпечення якості освіти на недоліки в ОП можуть бути виправлені впродовж короткого періоду часу. Під час оцінювання даного критерію вирішальним фактором для ЕГ стало усвідомлення ЗВО недоліків у функціонуванні забезпечення якості освіти та оперативне реагування на їх виправлення. Тому, експертна група колегіально встановлює загальну відповідність даної освітньо-професійної програми критерію 8.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є чіткими та зрозумілими. Основна інформація міститься на офіційному сайті ЗВО у вкладці "Документи НаУКМА" <https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma>. Тут висвітлена уся необхідна документація, що регулює аспекти діяльності освітнього процесу, зокрема правила внутрішнього розпорядку <https://cutt.ly/w9vgsom>, положення, що стосуються освітньої та наукової діяльності <https://cutt.ly/x9vgf67>, положення про структурні підрозділи <https://cutt.ly/pgvgkBl>, Кодекс етики <https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/kodeks-etyky>, Колективний договір <https://cutt.ly/b9vgsbP>, документи, що стосуються питань здобувачів (у т.ч. студентське самоврядування) <https://cutt.ly/o9vgiMz>, фінансово-економічну діяльність <https://cutt.ly/g9vgru2> тощо. Офіційний веб-ресурс розроблений двома мовами: українською та англійською і є зручним та доступним користувачам.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Текст проекту ОП доступний за посиланням <https://cutt.ly/s9vfoX5> і публікується не пізніше, ніж за місяць до затвердження ОП. Експертна група відзначає наявність активної електронної адреси для надсилання зауважень та

пропозицій, зазначено їх кінцевий строк подання. Також, за посиланням <https://cutt.ly/69vf3Fk> доступна анкета для різних категорій стейкхолдерів.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Усі необхідні дані щодо ОП опубліковані на офіційному веб-сайті <https://cutt.ly/k9vfXYt>. Тут міститься власне текст ОП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компетентності). За словами віце-президента НаУКМА ЗВО дотримується політики публікації навчальних планів та силабусів на внутрішній платформі DistEdu. Дана інформація доступна виключно здобувачам НаУКМА. Під час відео-зустрічей ЕГ ознайомила з наповненням платформи, експертам було представлено окремі дисципліни. Також, здобувачі особисто підтвердили, що наявне інформування є для них оптимальним. За посиланням <https://cutt.ly/A9vfJhs> можна ознайомитися з переліком дисциплін та їх коротким змістом. Проте експертна група відзначає недостатнє наповнення інформацією офіційного сайту для зовнішніх стейкхолдерів та суспільства. Зокрема для ОК "Екологічне планування та екологічні проекти" <https://cutt.ly/e9vfDuL>, "Адаптація до змін клімату" <https://cutt.ly/P9vfP9t> та "Практика виробнича" <https://cutt.ly/E9vfUfr> відсутня будь-яка описова інформація. Для ОК "Біогеографія" <https://cutt.ly/B9vfkIT>, "Здоров'я і довкілля" <https://cutt.ly/N9vfgOr>, "Основи менеджменту" <https://cutt.ly/Q9vfsu2>, "Основи підприємницької діяльності та бізнес-планування" <https://cutt.ly/p9vfykz>, "Загальна психологія" <https://cutt.ly/49vfeog>, "Педагогіка вищої школи" <https://cutt.ly/o9vd88Q>, "Практика профільна" <https://cutt.ly/g9vdi1bQ>, "Практика педагогічна" <https://cutt.ly/l9vdV5A> та "Магістерська робота" <https://cutt.ly/u9vdGkJ> наявна лише коротка анотація у порівнянні з іншими дисциплінами.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

НаУКМА демонструє політику відкритості та прозорості. Усі внутрішні документи, що регулюють діяльність освітнього процесу у ЗВО є зрозумілими та чіткими. Інформація про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) є достовірною та доступною для всіх зацікавлених сторін. Офіційний сайт систематично поповнюється актуальною інформацією. Наявний активний зворотній зв'язок щодо обговорення проекту ОП.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкою стороною даного критерію є неповна опублікована інформація про окремі освітні компоненти на офіційному веб-сайті ЗВО. ЕГ рекомендує гаранту ОП доповнити інформацію про дисципліни на сайті НаУКМА в термін до початку 2023-2024 н.р.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

ЗВО демонструє політику відкритості та прозорості. Усі внутрішні документи, що регулюють діяльність освітнього процесу у ЗВО є зрозумілими та чіткими. Інформація про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) є достовірною та доступною для всіх зацікавлених сторін. Офіційний сайт систематично поповнюється актуальною інформацією. Наявний активний зворотній зв'язок щодо обговорення проекту ОП. Тому ЕГ встановлює цілковиту відповідність, підкритерію 9.1. Виявлений недолік у підкритерії та 9.3 (недостатня наповненість інформацією щодо певних дисциплін) несуттєво впливають на якість освітнього процесу. Таким чином, зважаючи на сильні і слабкі сторони, загальну відповідність усіх критеріїв експертна група визначила, що ОНП "Екологія та охорона навколишнього середовища" відповідає рівню В за Критерієм 9.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.

не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2 . Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3 . Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4 . Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5 . Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Федонюк Тетяна Павлівна

Члени експертної групи

Воронова Наталія Валентинівна

Тесьолкіна Тетяна Сергіївна